ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1959

Vyhlásené: 25.07.1959 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

52

Zákon

z 9. júla 1959

o osvetovej činnosti (Osvetový zákon)

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Základné ustanovenia

§ 1

Základné ciele osvetovej činnosti vyplývajú z cieľov socialistickej kultúrnej revolúcie. Obsahom osvetovej činnosti je najmä sústavné šírenie vedeckého svetového názoru, boj proti buržoáznym ideológiám a proti prežitkom v myslení ľudí, vysvetľovanie a presadzovanie politiky Komunistickej strany Československa smerujúcej k dovŕšeniu výstavby socializmu a k upevneniu svetového mieru. Osvetová činnosť prispieva k zvyšovaniu všestranného vzdelania pracujúcich, k výchove umením a k vytváraniu podmienok pre bohatý kultúrny a spoločenský život.

§ 2

Socialistická osveta je životnou potrebou nášho ľudu; základom jej rozvoja je dobrovoľná a iniciatívna činnosť pracujúcich.

Organizácia, riadenie a kontrola osvetovej činnosti

§ 3

Osvetovú činnosť vyvíjajú pod vedením Komunistickej strany Československa vo vzájomnej spolupráci najmä národné výbory, spoločenské organizácie združené v Národnom fronte, jednotné roľnícke družstvá, vedecké, umelecké a iné kultúrne inštitúcie a zložky ozbrojených síl; ústredné úrady a orgány, národné výbory, organizácie a inštitúcie organizujú, riadia a kontrolujú osvetovú činnosť vo svojej pôsobnosti.

§ 4

(1) Národné výbory, ktorým prislúcha starostlivosť o hospodársky a kultúrny rozkvet ich územia, schvaľujú jednotný plán osvetovej činnosti v svojom obvode. Plán pripravujú v spolupráci s kompetentnými orgánmi spoločenských organizácií združených v Národnom fronte, s jednotnými roľníckymi družstvami, s vedeckými a kultúrnymi inštitúciami (ďalej len „organizácie a inštitúcie“) a jeho plnenie spoločne s nimi hodnotia. Pri zostavovaní plánov osvetovej činnosti vychádzajú okresné a miestne národné výbory zo zásad plánu kompetentného národného výboru vyššieho stupňa a z podmienok a potrieb svojho obvodu.

(2) V spolupráci s kompetentnými organizáciami a inštitúciami národné výbory sledujú a s výnimkou ústredne riadených inštitúcií kontrolujú všetku osvetovú činnosť v svojom obvode, aby svojím ideovým obsahom zodpovedala potrebám socialistickej spoločnosti, a vytvárajú priaznivé podmienky pre jej rozvoj a jednotné kultúrne a výchovné pôsobenie.

(3) Pri plnení úloh uvedených v odsekoch 1 a 2 využívajú národné výbory najmä svoje stále komisie.

§ 5

Ministerstvo školstva a kultúry sleduje všetku osvetovú činnosť z hľadiska jej jednotného kultúrneho a výchovného pôsobenia a kompetentným ústredným orgánom organizácií a inštitúcií a ústredným úradom, ktoré riadia osvetovú činnosť, odporúča vhodné opatrenia; koordinuje tiež, pokiaľ vláda neustanovuje niečo iné, celoštátne osvetové akcie.

§ 6

(1) Minister školstva a kultúry zriadi pre zásadné otázky rozvoja osvetovej činnosti a jej koordinácie iniciatívny, poradný a koordinačný orgán; jeho členov vymenúva zo zástupcov organizácií a inštitúcií a ostatných ústredných úradov, ktoré riadia osvetovú činnosť a z významných osvetových pracovníkov. Členstvo v tomto orgáne je čestné. Organizačný a rokovací poriadok vydá Ministerstvo školstva a kultúry v dohode s kompetentnými organizáciami a inštitúciami a ostatnými ústrednými úradmi.

(2) Iniciatívny, poradný a koordinačný orgán pre zásadné otázky rozvoja osvetovej činnosti a jej koordinácie na Slovensku zriadi povereník školstva a kultúry; o jeho činnosti, organizácii a zložení platí obdobne ustanovenie odseku 1.

§ 7

(1) Vzdelávaciu, poradenskú a dokumentačnú činnosť v odbore osvety zabezpečujú odborné ústavy, ktoré zriaďuje Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so Štátnou plánovacou komisiou a s Ministerstvom financií.

(2) Obdobné ústavy na Slovensku zriaďuje Povereníctvo školstva a kultúry v dohode so Slovenskou plánovacou komisiou a s Povereníctvom financií.

Osvetové zariadenia

§ 8

(1) Národné výbory, spoločenské organizácie združené v Národnom fronte, jednotné roľnícke družstvá a zložky ozbrojených síl vyvíjajú osvetovú činnosť spravidla v osvetových zariadeniach, ktorých poslaním je organizovať a vykonávať osvetovú činnosť pre všetko občianstvo v obvode ich pôsobnosti.

(2) Podľa obsahu činnosti sa zriaďujú osvetové zariadenia klubového typu (napr. osvetové besedy, závodné kluby, družstevné kluby, domy pionierov a mládeže), vzdelávacie a poradenské strediská (napr. osvetové domy) a osvetové zariadenia špecializované (napr. zoologické záhrady, ľudové hvezdárne).

§ 9

(1) Osvetové zariadenia klubového typu sú hlavným článkom siete osvetových zariadení a slúžia ako spoločná základňa osvetovej činnosti v mieste.

(2) Pri plnení úloh uvedených v § 1 osvetové zariadenia klubového typu organizujú za aktívnej účasti ľudu všestranný kultúrny a spoločenský život v mestách i na dedinách; pritom najmä združujú občanov do kolektívov podľa ich záujmov.

(3) Osvetové zariadenia klubového typu v priemyslových strediskách a sídliskách zriaďujú predovšetkým orgány Revolučného odborového hnutia; tam, kde tieto zariadenia nezriadia orgány Revolučného odborového hnutia alebo niektoré iné spoločenské organizácie združené v Národnom fronte, zriadi ich výkonný orgán národného výboru.

(4) Na dedine zriaďujú osvetové zariadenia klubového typu predovšetkým buď rada národného výboru alebo jednotné roľnícke družstvo.

§ 10

(1) Ako vzdelávacie a poradenské strediská zriaďujú výkonné orgány národných výborov pre svoje obvody osvetové domy, ktorých hlavnou úlohou je pomáhať pri zvyšovaní politickej úrovne a odbornej spôsobilosti najmä dobrovoľných osvetových pracovníkov a zabezpečovať výmenu a zovšeobecňovanie najlepších skúseností z osvetovej práce všetkých organizácií a inštitúcií, ktoré vyvíjajú osvetovú činnosť.

(2) Pokiaľ je to nutné v záujme uspokojovania kultúrnych potrieb občanov, môže osvetový dom v mieste svojho sídla plniť so súhlasom orgánu, ktorý ho zriadil, aj úlohy osvetového zariadenia klubového typu, prípadne poskytovať iné kultúrne služby.

(3) Súčasťou krajských osvetových domov môžu byť tiež krajské agentúry koncertov a estrád, zriadené podľa § 3 zákona č. 81/1957 Zb. o koncertnej a inej hudobnej činnosti a podľa § 2 zákona č. 82/1957 Zb. o estrádach, artistických produkciách a ľudovej zábave.

§ 11

(1) Špecializované osvetové zariadenia sa zameriavajú na určitý úsek osvetovej činnosti; úzko spolupracujú s vedeckými ústavmi a inštitúciami príslušného vedného odboru.

(2) Špecializované osvetové zariadenia zriaďujú s prihliadnutím k celoštátnym záujmom výkonné orgány krajských národných výborov; orgány spoločenských organizácií združených v Národnom fronte alebo jednotné roľnícke družstvá môžu tieto zariadenia zriadiť so súhlasom výkonného orgánu príslušného krajského národného výboru.

§ 12

Národné výbory a ich výkonné orgány dbajú spolu so spoločenskými organizáciami združenými v Národnom fronte a s jednotnými roľníckymi družstvami o to, aby osvetové zariadenia v obvode ich pôsobnosti boli vhodne umiestené, primerane vybavené, dostatočne hmotne zabezpečené a úplne využité a aby boli účelne rozmiestené v súlade s potrebami obyvateľstva; všestranne podporujú úsilie občanov pri svojpomocnej výstavbe vhodných objektov pre osvetové zariadenia.

§ 13

(1) Osvetoví pracovníci nadobúdajú potrebné kvalifikácie v rámci jednotnej sústavy vzdelávania osvetových pracovníkov zavedenej Ministerstvom školstva a kultúry v dohode s kompetentnými ústrednými úradmi a orgánmi spoločenských organizácií združených v Národnom fronte.

(2) Sústavné zvyšovanie politickej a odbornej úrovne osvetových pracovníkov zabezpečujú výkonné orgány národných výborov a kompetentné organizácie a inštitúcie, ktoré vyvíjajú osvetovú činnosť.

Právne postavenie, organizácia a spôsob hospodárenia osvetových zariadení národných výborov

§ 14

(1) Osvetové zariadenie zriadené výkonným orgánom národného výboru je právnickou osobou.

(2) Pri zriaďovaní osvetového zariadenia výkonný orgán kompetentného národného výboru

a) vydá zriaďovaciu listinu spoločne so štatútom osvetového zariadenia;

b) určí majetok, ktorý prevedie do správy osvetového zariadenia;

c) vymenúva vedenie osvetového zariadenia, ktoré za činnosť zariadenia zodpovedá výkonnému orgánu národného výboru, zastupuje osvetové zariadenie navonok a koná v jeho mene.

(3) Ministerstvo školstva a kultúry môže v dohode s Ministerstvom financií niektorým osvetovým zariadeniam určiť právne postavenie odchylne od ustanovenia odseku 1.

§ 15

(1) Osvetové zariadenie užíva majetok, ktorý je mu zverený do správy [§ 14 ods. 2 písm. b)]. Správa majetku osvetového zariadenia sa spravuje všeobecnými predpismi o správe národného majetku.

(2) Osvetové zariadenie hospodári podľa vlastného rozpočtu schváleného výkonným orgánom kompetentného národného výboru. Výdavky uhradzuje osvetové zariadenie spravidla zo svojich príjmov; nekryté plánované náklady po preverení ich nutnosti zabezpečuje kompetentný národný výbor v svojom rozpočte potrebným príspevkom. Prebytky dosiahnuté činnosťou v jednom roku môže osvetové zariadenie použiť na krytie svojich plánovaných nákladov v budúcom roku.

(4) Podrobnosti o finančnom hospodárení osvetových zariadení upravujú osobitné predpisy.

Vzorové štatúty osvetových zariadení

§ 16

(1) Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so Štátnou plánovacou komisiou, s Ministerstvom financií a s ústrednými orgánmi spoločenských organizácií združených v Národnom fronte vydá vzorové štatúty pre jednotlivé druhy osvetových zariadení národných výborov, v ktorých podrobne určí ich úlohy, organizáciu a spôsob hospodárenia.

(2) Ústredné orgány spoločenských organizácií združených v Národnom fronte vydajú vzorové štatúty pre osvetové zariadenia vo svojej pôsobnosti v dohode s Ministerstvom školstva a kultúry.

(3) Kompetentné ústredné úrady vydajú vzorové štatúty pre osvetové zariadenia v svojej pôsobnosti obdobne podľa ustanovenia odseku 1, a to taktiež v dohode s Ministerstvom školstva a kultúry.

Záverečné ustanovenia

§ 17

Výkonné orgány národných výborov povoľujú usporadúvanie jednotlivých osvetových akcií a dohliadajú na ne; podrobnosti a výnimky určí Ministerstvo školstva a kultúry vyhláškou v Úradnom liste.

§ 18

Podrobné predpisy na vykonanie tohto zákona vydá Ministerstvo školstva a kultúry v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a ústrednými orgánmi spoločenských organizácií združených v Národnom fronte.

§ 19

Zrušujú sa:

1. zákon č. 67/1919 Zb. o organizácii ľudových kurzov občianskej výchovy,
2. dekrét č. 130/1945 Zb. o štátnej osvetovej starostlivosti.

§ 20

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. augustom 1959; vykonajú ho všetci členovia vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Poláček v. r.

Kopecký v. r.

Štrougal v. r.

Barák v. r.

Uher v. r.

Inž. Šimůnek v. r.

Beran v. r.

Inž. Jankovcová v. r.

Jonáš v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Dr. Kahuda v. r.

Plojhar v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Dr. Škoda v. r.

David v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Ďuriš v. r.

Brabec v. r.

Krajčír v. r.

Inž. Černý v. r.

Krosnář v. r.

Dr. Neuman v. r.

genplk. Lomský v. r.

Ouzký v. r.

Machačová v. r.

Pospíšil v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Inž. Púčik v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.